

PLB Lituanistikos katedros būklė Illinojaus universitete Čikagoje

GIEDRIUS SUBAČIUS

PLB Lituanistikos katedros
profesorius
Illinojaus universitete Čikagoje

PLB Lituanistikos katedra Illinojaus universitete Čikagoje (University of Illinois at Chicago, UIC) išgyvena permainų laikus. Nuo 2007 metų rudens semestro, tik tapęs dekanu prof. dr. Dwight McBride, uždarė lituanistines magistro ir daktaro programas (angl. graduate programs). Neišvarė anksčiau pradėjusių studijuoti studentų, bet nebeleidžia priimti naujų.

Tada prasidėjo aiškinimasis ir bandymas atstatyti mūsų magistro ir daktaro programas. Per mūsų pirmąjį susipažinimo pokalbį dekanas 2007 metų spalio mėnesį tarp kita ko paklausė, ką manyčiau, jei jis uždarytų šias lituanistines programas. Tai buvo labai netikėta, ir tada tesumečiau atsakyti: „Verkčiau.“ Tą pačią dieną susitikęs su Lituanistikos katedros vedėja prof. Violeta Kelertiene dekanas sakė, kad mūsų lietuvių programos yra nuostolingos ir jis negali išlaikyti magistro ir daktaro programų. Tada atrodė, kad dekanas tik tariasi, tik svarsto, kaip pasielgti. Bet, antra vertus, McBride pasakė, kad iš viso nori susiaurinti viso mūsų Slavų ir baltų kalbų ir literatūrų departamento (Slavic and Baltic Languages and Literatures) dėstymo apimtį: „Paliksime tik lenkų, rusų programas ir šiek tiek lietuvių.“ Tai reikšė, jog jis visai uždaro ir serbų bei ukrainiečių kalbų, literatūrų ir kultūrų studijas.

Lituanistikos atveju dekanas ne tik nustojo priimti studentus į magistro bei daktaro programas, bet ir dvigubai sumažino lietuvių kalbos kursų: kas semestrą turėdavome po du lietuvių kalbos kursus (pradedamojo lygio ir pažengusiųjų), o nuo 2007 metų McBride paliko tik vieną kursą per semestrą (arba pradedančiųjų, arba pažengusiųjų). Dar daugiau – Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės dvejus metus iš eilės buvo skyręs lėšų ir atsiuntęs dėstytojus iš Lietuvos dėstyti lietuvių kalbos UIC. T. y. universitetas dykai gavo lietuvių kalbos dėstytoją iš Lietuvos, ir tada kaip tik galėjo panaudoti mūsų dėstomasias pajėgas plėsti programai. Tačiau naujasis dekanas McBride be jokio paaiškinimo uždraudė kviesti dėstytoją iš Lietuvos – nors universitetui tai labai apsimo-kėjo ir finansiškai (padaugėjus studentų skaičiui, universitetas surinkdavo daugiau lėšų už mokslą).

Visą 2008 metų pavasario semestrą stengėmės išsiaiškinti, ko dekanas norėtų, kad pagerintume Lituanistikos programą. Tačiau su juo susitikti nebuvo galima, jis nepriėmė mūsų, bendravome per tarpininką – mūsų departamento laikinąjį skyriaus vedėją prof. John Huntington. Jis vis parnešdavo naujienų, kad naujienų nėra. Dekanas esą nenorįs atidaryti lituanistinių magistro ir daktaro programų dėl lėšų stygiaus, dėl studentų trūkumo, dėl negalėjimo ap-
repti trijų programų iš karto ir pan.

Formalią sutartį (angl. Gift Ag-

reement) iš lietuvių pusės su UIC pasirašė Pasaulio Lietuvių Bendruomenės (PLB) Fondas. 2008 m. balandžio 9 d. PLB Fondo vardu parašytas laiškas dekanui su reikalavimu laikyti sutarties dėl Lituanistikos katedros įsteigimo ir jos veikimo sąlygų ir vėl atidaryti priėmimą į magistro ir daktaro programas. Tada dekanas McBride atsakė, kad jis ketina išlaikyti Lituanistikos katedrą ir bakalauro lygio studijas (undergraduate), bet kad magistro ir daktaro programos nebus tęsiamos. Dekanas jautėsi nenusižengęs sutarčiai su lietuviais.

Tačiau, atrodė, kad įvyko poslinkis, kai man pagaliau pavyko oficialiai susitikti su dekanu pavaduotoju (Associate Dean) prof. Jeremy Teitelbaum aptarti Lituanistikos katedros reikalus. Su juo susitikau 2008 m. balandžio 10 d. Teitelbaum išklaušė, ir, man atrodė, nors iš esmės nepritarė magistro ir daktaro programų išlaikymui, sakė, jog kadangi ji tokia unikali, kadangi esanti vienintelė šalyje, kad gal universitetas galėtų leisti kartais parengti kokį daktarą. Teitelbaum sakė, kad mūsų dviejų lituanistikos profesorių mažoka rengti kokybiškai studentus šiose programose, ir čia ne pinigų problema esanti. „Tai jei pakanka lėšų – nusamdykim trečią profesorių lituanistą!“ – pusiau apsidžiaugiau. Tarsi prasidėjo dialogas, tarsi jutau atsirandantį universiteto supratimą, ir net tam tikrą galimybę pritarti mūsų sumanymams plėsti studentų ir mokslininkų mainus su Europos Sąjunga. Tačiau dialogas su dekanu pavaduotoju Teitelbaum netrukus nutrūko, nes jis laimėjo konkursą kitame universitete ir paliko mus.

Vasarą Vytautas Kamantas, PLB fondo pirmininkas, parašė antrą laišką dekanui, vėl ragindamas kuo greičiau atidaryti magistro ir daktaro programas. Vasarą taip pat prof. Kelertienė išėjo į pensiją. Lituanistikos dėstytojų pajėgos, užuot augusios, vėl sumažėjo. Į visus mėginimus tartis skelbti konkursą užimti Kelertienės vietai vėl nesulaukta jokios palankios reakcijos iš McBride administracijos. McBride vėl pasinaudojo proga sutaupti lėšų lituanistinių programų sąskaita. Naujoji dekanu pavaduotoja prof. dr. Jessica Williams 2008 rugsėjo pradžioje mane pasikvietė pasitarti kaip ir ką turėsiu dėstyti dabar, kai po kelių metų pabaigs studijas daktaro programą tebetęsiančios Dava Litvinskaitė ir Aurelija Tamošiūnaitė. Susišnekėti nepavyko. Ėjau į susitikimą tikėdamasis, kad galėsimė

diskutuoti ir ieškoti išeičių, kad tęsime pokalbį, pradėtą su Teitelbaum. Deja, man tik buvo persakyta dekanu nuomonė, kad magistro ir daktaro programos uždarytos ir niekada nebus atidarytos, kad Kelertienės nepakeis joks kitas dėstytojas, kad liksiu vienas lituanistas dėstytojas ir tedėstysiu vieną kitą žemiausios pakopos lituanistinį kursą ar ir kokį aukštesnės pakopos kursą, kuris turės kažkiek lituanistinės medžiagos. Išsiskyrėme neradę bendros šnekos.

Pagaliau dekanas susiprato, kad

jis turi pakviesti pasitarti PLB Fondo atstovus (to reikalauja lituanistinės katedros sutartis). Metus laiko McBride nekrepė dėmesio į katedros steigėjus nė mažiausio dėmesio. Lietuvių bendruomenės atstovai buvo du kartus susitikę su dekanu McBride, su jo padėjėja Williams ir kitais. Tuose posėdžiuose dalyvauti kvieštas nebuvau, tai smulkiau jų turinio atpasakoti nedrįstu. Aišku viena – McBride ir toliau nenori skelbti konkurso naujam profesoriui, nenori priminti naujų aukštesnio lygmens studentų.

Po tų susitikimų 2009 m. sausio mėnesio pradžioje dekanu pavaduotoja Williams mane vėl pasikvietė ir pasakė, kad universitetas liko prie savo nuomonės: jei nebus surinkta daug papildomų lėšų, naujo profesoriaus konkursas nebus skelbiamas, ir aš vienas turėsiu dėstyti tokius lituanistinius ar su lituanistika susijusius kursus, į kuriuos susirinks studentų. O tada, kai savo studijas doktorantūroje pabaigs dabartinės studentės Litvinskaitė ir Tamošiūnaitė, Illinojaus universitetas Čikagoje nustos teikęs lituanistikos magistro ir daktaro laipsnius.

Laiškai, nuomonės, komentarai

Rašykite mums el. pašto adresais: redakcija@draugas.org
dalia.cidzikaite@gmail.com

R. KRIAUCIŪNO VEDAMASIS APIE TRIS DIDŽIASIAS AUTOMOBILIŲ GAMYBOS ĮMONES

Romualdo Kriaučiūno straipsnis apie automobilių gamybos didžiąsias įmones („Draugas“, 2009 m. sausio 27 d.) mane sugrąžino į 1970-to dešimtmečio pradžią.

Prie degalinių – eilės mašinų, nes stoka benzino... Detroito apylinkėje labai populiarus radijo rytmečio asmuo J. P. McCarthy vidudieny veda pokalbių programą. Aš kaip tik tuo laiku važiuoju į darbą ir dažnai klausausi tų pašnekėsių. Tą atmintiną dieną vyko McCarthy pasikalbėjimas su GM „dievų tėvu“ Smith: „Atsižvelgiant į tai, kad kuro automobiliams stoka yra akivaizdi, ar nematote, kad reikėtų gaminti mažesnius, ekonomiškesnius automobilius?“ Smith atsako: „Žmonės turi pirkti, ką mes gaminame.“ Aš maniau, kad per mašinos stogą išlėksiu! Kokia nesvietiška arogancija, esamų sąlygų nesupratimas ir nepaisymas tų, kurie jo prekę pirktų!

Praėjo gal dešimtmetis. Aš toj pačioj mašinoj, važiuoju į tą pačią darbovietę ir klausausi to paties McCarthy pasikalbėjimo. Ir vėl su Smith. „Kaip jūs, gerb. Smith, paaiškintumėte amerikiečių vis didesnį pirkimą užsienietišku, mažesnių automo-

bilių?“ Smith atsako: „Taigi, matot, japoniškos mašinos labai gerai nudažytos (Well, they have such good paint jobs and their dashboards are so pretty)...“ Kiekvienas žodis atmintin įstrigo iki gyvos galvos. Kaip gali tokios milžiniškos įmonės vadovas būti toks trumparegis, siauraproptis? O gal tik vaidina tokį, nes negali tinkamai pasiaiškinti dėl nevykusių sprendimų?

Yra daug veiksnių, kurie prisidėjo prie dabartinės ekonominės krizės. Ne vien unijos, kurių nariai kovojo prieš išnaudojimą ir ilgainiui perėjo ribas. Tai ir neatsakingi bankai, kurie viliojo žmones į neprotingas paskolas, neatsakingos įmonės, kurios darė sprendimus tik savo naudai ir uždarbiui, neatsižvelgiant į bendruomenės gerovę, ir valdžia, kuri tai propagavo.

Neginu mūsų visų godumo, bet mano asmeninis kvailumas paskandins tik mane. Didelės įmonės kvaili sprendimai paskandina ne tik ją, bet ir tūkstančius, kurie jai ištikimai ir ilgai dirbo.

Lili Gražulienė
Grayslake, IL

KLAIDOS ATITAIŠYMAS

Š. m. sausio 14 d. „Draugo“ numeris turėjo būti 8-as, o ne 9-as, sausio 23 d. numeris turėjo būti ne

23-as, o 14-as. Atsiprašome.

Redakcija